

Lietuvos metrologijos inspekcijos 2012 m. IV ketv. veiklos ataskaita

Veiklos rezultatai

Lietuvos metrologijos inspekcija (toliau – Inspekcija, LMI), vadovaudamasi 2013 m. IV ketv. darbo planu, patikrino, kaip šilumos energijos ir karšto vandens tiekimo įmonėse, pieno gamintojų (ūkininkų) ūkiuose ir supirkimo bendrovėse, viešojo maitinimo įmonėse mokyklose, darželiuose, gydymo įstaigose, globos ir vaikų namuose, pensionatuose, naftos produktų degalinėse, suskystintų automobilinių dujų degalinėse, prekybos ir viešojo maitinimo įmonėse, turgavietėse ir kt. laikomasi Lietuvos Respublikos metrologijos įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimų.

Inspekcija per ketvirtį iš viso atliko 804 patikrinimus, 179 (22,3 %) patikrinimų metu nustatyta pažeidimų, už juos 48 atsakingiems asmenims skirta 6150 Lt baudų. Atlikti 551 (68,5 %) tikrinimai didelės rizikos srityse. 2012 m. IV ketv. vidutinė patikrinimo trukmė sudarė 1 val. 48 min.

Tobulindama veiklą, LMI diegė verslą kontroliuojančių institucijų veiklos optimizavimo priemones, mažinančias priežiūros našą ūkio subjektams, vadovavosi rizikos vertinimo metodais, konsultavo ūkio subjektus, teikė jiems metodinę pagalbą ir kt.

2012 m. IV ketv. atlikti 763 (94,9 %) patikrinimai, apie tai įspėjant ūkio subjektus prieš 10 d. d. Dėl išankstinio LMI įspėjimo apie planuojamą atlikti patikrinimą gamybos, viešojo maitinimo, prekybos įmonės, turgavietėse, autoservise, šilumos tiekimo įmonėje, degalinėse, pieno gamintojų ūkiuose ir kt. pašalinti 79 pažeidimai (10,4 % nuo patikrinimų su įspėjimais), 246-ių matavimo priemonių atlikta metrologinė patikra. Taip pat atliktas 41 (5,1 % nuo bendro patikrinimų skaičiaus) netikėtas patikrinimas pagal gautus 38 vartotojų skundus ir kt.

I. Kontroliuojant matavimo priemonių (toliau – MP) būklę ir jų naudojimą bei vykdant jų rinkos priežiūrą, atlikti 675 patikrinimai, nustatyti 129 (19,1 %) pažeidimai, už juos 37 atsakingiems asmenims skirtos baudos (4500 Lt).

Atlikus 80 patikrinimų 53-ose šilumą ir karštą vandenį tiekiančiose įmonėse, 36-iais patikrinimų atvejais (45,0 %) nustatyti pažeidimai. Dėl įvadinųjų šilumos, karšto, geriamojo vandens skaitiklių pažeidimų beveik nerasta. Daugiausia problemų buvo dėl daugiabučių gyvenamųjų namų butuose įrengtų karšto vandens skaitiklių netinkamos metrologinės priežiūros. Patikrinus 48-ias šilumą ir karštą vandenį buitiniams karšto vandens vartotojams tiekiančias įmones, kurias vartotojai daugiabučiuose namuose Civilinio kodekso 4.85 straipsnyje nustatyta tvarka iki 2010 m. gegužės 1 d. pasirinko karšto vandens tiekėjais, nustatyta, kad 40,5 % butuose įrengtų ir atsiskaitymams naudojamų karšto vandens skaitiklių buvo naudojama be metrologinės patikros, už kurią atsako vartotojų pasirinktas karšto vandens tiekėjas. Lyginant su 2011 m., situacija pagerėjo, nes tuomet apie 63,0 % tokių skaitiklių neatitiko teisinės metrologijos reikalavimų. Blogiausia situacija buvo ten, kur buitinius karšto vandens vartotojus aptarnauja UAB „Vilniaus energija“ ir UAB „Litesko“. UAB „Vilniaus energija“ 2012 m. pabaigai naudojo apie 86 %, o UAB „Litesko“ iki 71 % metrologiškai nepatikrintų skaitiklių. Šios bendrovės, vilkindamos LMI nurodymų vykdymą, nevykdydamos tiek teisinę metrologiją, tie šilumos ūkio veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų, skundžia LMI nurodymus teismams. Praėjusiais metais teismuose su šiomis bendrovėmis buvo nagrinėjamos 22 bylos, šiuo metu nagrinėjama dar 21 byla dėl LMI duotų joms nurodymų teisėtumo ir pagrįstumo. Pažymėtina, kad LMI nėra pralaimėjusi teisme nei vienos bylos dėl jos duotų šioms bendrovėms nurodymų pagrįstumo ir teisėtumo.

Patikrinus 66 pieno gamintojus (ūkininkus), nustatyti 44 (66,7 %) pažeidimai. Iš patikrintų 75-ių MP (pieno šaldytuvai-talpyklos, termometrai) 47 (62,7 %) buvo naudojamos metrologiškai nepatikrintos.

Dėl išankstinio LMI įspėjimo apie planuojamą atlikti patikrinimą 3 (4,5 %) pieno gamintojai pašalino pažeidimus, atliko 3-jų talpyklų-šaldytuvų metrologinę patikrą.

Patikrinus 14 pieno supirkėjų, nustatyti 5 (8,4 %) pažeidimai. Iš patikrintų 82 MP (pieno tūrio matuokliai, talpyklos-šaldytuvai, svarstyklės ir kt.), 7 (4,1 %) buvo naudojamos metrologiškai nepatikrintos. Daugiausia tokių MP naudojo Šiaulių (100 %), Klaipėdos (75 %) ir Marijampolės (50 %) apskrityse patikrinti pieno supirkėjai.

Atlikus patikrinimus 59-ose naftos produktų degalinėse, 7-ose iš jų (11,9 %) nustatyti pažeidimai. Atlikus 1117 MP būklės ir naudojimo kontrolę, nustatyta, kad 21 (1,9 %) MP neatitinka teisinės metrologijos reikalavimų (degalų įpylimo kolonėlių dozatoriai užplombuoti ne pagal plombavimo schemą, nutraukta sumarinio skaitiklio plomba, neužplombuoti nuorinimo įtaisai, MP metrologiškai nepatikrintos ir kt.). 7 (2,3 % nuo patikrintų) dozatorių faktinė santykinė tūrio matavimo paklaida viršijo leistiną $\pm 0,5$ % tūrio ir buvo 0,51%, 0,56 %, 0,57 %, 0,6 %, 0,62 %, 0,63 % ir 1,08 % ne vartotojo naudai.

Atlikus patikrinimus 38-ose suskystintų dujų degalinėse, 9-ose iš jų (23,7 %) nustatyti pažeidimai. Atlikus 144 MP būklės ir naudojimo kontrolę, nustatyta, kad 16 (11,1 %) MP neatitinka teisinės metrologijos reikalavimų (dujų įpylimo kolonėlės pasibaigęs patikros galiojimo laikas, pažeistos kolonėlės plombos). 7 (24,1 % nuo patikrintų) dozatorių faktinė santykinė tūrio matavimo paklaida viršijo leistiną $\pm 1,0$ % tūrio ir buvo 1,07 %, 1,10 %, 1,34 %, 1,37 %, 1,98 % ir 15,62 % tūrio ne vartotojo naudai.

Patikrinus 131 maitinimo įmonę mokyklose, darželiuose, gydymo įstaigose, globos ir vaikų namuose, pensionatuose, 4-iose (3,1 %) nustatyti pažeidimai. Iš patikrintų 553 MP (svarstyklės, termometrai) 9 (1,6 %) buvo naudojamos pažeidžiant teisinės metrologijos reikalavimus. Dėl išankstinio LMI įspėjimo apie planuojamą atlikti patikrinimą 24 (19,2 %) viešojo maitinimo įmonės pašalino pažeidimus, atliko 56-ių (11,6 %) MP metrologinę patikrą.

Patikrinus 182 prekybos įmones, 11-oje (6,0 %) nustatyti pažeidimai. Daugiausia pažeidimų nustatyta Telšių (29,4 %) apskrityje. Iš patikrintų 620 MP (svarstyklės, svarščiai, termometrai, liniuotės) 14 (2,3 %) buvo naudojamos pažeidžiant teisinės metrologijos reikalavimus. Dėl išankstinio LMI įspėjimo apie planuojamą atlikti patikrinimą 26 (14,3 %) prekybos įmonės pašalino pažeidimus, atliko 61-os (9,8 %) MP metrologinę patikrą.

Patikrinus 24 turgaviečių 114 prekeivių, nustatytas 21 (18,4 %) pažeidimas. Iš patikrintų 173 MP 23 (13,3 %) buvo naudojamos pažeidžiant teisinės metrologijos reikalavimus. Daugiausia pažeidimų nustatyta Kaune (47,8 %). Dėl išankstinio LMI įspėjimo apie planuojamą atlikti patikrinimą 9 (7,9 %) prekeivių pašalino pažeidimus, atliko 9-ių (5,2 %) MP metrologinę patikrą.

LMI atliko 25 (surašyti 54 patikrinimo aktai) bendrus patikrinimus su kitomis Produktų saugos grupės institucijomis (Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba, Valstybine augalų apsaugos tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, Valstybine ne maisto produktų inspekcija), kurių metu nustatyta 13 (24,1 %) teisinės metrologijos reikalavimų pažeidimų. 2-iems tikrintų ūkio subjektų atsakingiems asmenims skirta 300 Lt baudų. Patikrinimai atlikti prekybos centruose, konditerijos cechuose, kepykloje, žuvies perdirbimo įmonėje, gydymo ir švietimo įstaigų, lopšelių-darželių ir globos namų maitinimo įmonėse, turgavietėse, degalinėse, automobilių remonto įmonėse, pas pieno gamintojus ir supirkėjus ir kt.

LMI taip pat atliko 4 (surašyta 15 patikrinimo aktų) bendrus patikrinimus kartu su Valstybinės mokesčių inspekcijos, Šiaulių r. savivaldybės administracijos Švietimo paslaugų centro ir policijos komisariato atstovais. Nustatyti 6 (40,0 %) teisinės metrologijos reikalavimų pažeidimai. 5-iems tikrintų ūkio subjektų atsakingiems asmenims skirta 550 Lt baudų. Patikrinimai atlikti prekyvietėse, mokymo įstaigų ir lopšelių-darželių maitinimo įmonėse.

LMI kartu su VMI atliko etilo alkoholio tūrio matavimo prietaisų – skaitiklių plombavimą bei alkoholinių gėrimų gatavos produkcijos, išpilstytos į butelius ar kitas pakuotes, apskaitos skaitiklių ir daviklių bei etilo alkoholio armatūros plombavimą. 18 kartų Inspekcijos įgalioti pareigūnai, alkoholio produktų gamybos įmonėms prašant, vyko į gamybos objektus atlikti skaitiklių ir išpilstymo linijų jungčių plombavimo bei plombavimo schemų derinimo darbus.

II. Vykdamas fasuotų prekių kiekio atitikties kontrolę, pas gamintojus, fasuotojus ir prekybos įmonėse atlikti 129 patikrinimai, nustatyta 50 (38,8 %) pažeidimų. 11 įmonių-gamintojų ir tiekėjų

atsakingų asmenų skirtos baudos (1650 Lt). Nustatyta pažeidimų tikrinant dujas balionuose, fasuotas kruopas ir kitus produktus.

Patikrinta 18 suskystintų dujų fasuojančių įmonių, 7-se (38,9 %) nustatyti pažeidimai. Iš patikrintų 503 suskystintų dujų balionų (11 kg, 21 kg) 73 (14,5 %) neigiami kiekio nuokrypiai viršijo leistinus. Dujų balionuose kiekio neatitikimai nustatyti: UAB „Evirina“ – 44,4 %, UAB „Dujalva“ – 40,4 %, UAB „JDC prekyba SDPP“ – 34,2 %, UAB „Emsi“ – 28,3 %, UAB „Madalva“ – 25,5 %, UAB „Probuta“ – 18,2 %. Palyginti su 2011 m. atlikto patikrinimo rezultatais, dujų balionus pildančiose įmonėse padėtis pagerėjo.

Patikrinta 11 kruopas fasuojančių įmonių, 3-jose (27,3 %) nustatyti fasuotų produktų kiekio pažeidimai. Iš patikrintų 108 pavadinimų 3 996 kruopų ir dribsnių (grikliai, ryžiai, perlinės ir kt.) fasuočių 261 (6,5 %) neigiami kiekio nuokrypiai viršijo leistinus. Daugiausia kruopų fasuočių kiekio neatitikimų nustatyta UAB „Galinta ir partneriai“ – 13,2 %. Palyginti su 2010 m. atlikto patikrinimo rezultatais, pažeidimų sumažėjo.

Patikrintos 8 cukrų fasuojančios įmonės (atlikti 22 patikrinimai), 2-jose (25,0 %) nustatyti neįžymūs kiekio pažeidimai. Iš patikrintų 21 pavadinimo 1 298 cukraus fasuočių 9 (0,7 %) neigiami kiekio nuokrypiai viršijo leistinus. Palyginus su 2010 m. atlikto patikrinimo rezultatais, pažeidimų sumažėjo.

Tikrinant pas gamintojus, pardavėjus ir fasuotojus ir atliekant bandymus LMI Matavimų ir tyrimų skyriuje nustatyta, kad 4 patikrintų fasuotų prekių partijų faktiniai produkto kiekio vidurkliai viršijo leistiną. Daugiausia kiekio neatitikimų nustatyta:

- UAB „Sanitex“ (gamintojas Kinija) – iš patikrintų 50 šaldytų ilgųjų jūrinių lydekų filė be odos fasuočių (bendras kiekis – 1000 g, grynasis kiekis – 800 g) 35-iose (70,0 %) grynojo kiekio neigiami nuokrypiai viršijo leistinus.

- UAB „Getz Medical Baltic“ (autochemija) - iš patikrintų 136 produkcijos fasuočių 92-jose (67,6 %) grynojo kiekio neigiami nuokrypiai viršijo leistinus.

Įmonėms, kuriose nustatyti pažeidimai, nurodyta sugriežtinti fasuojamų ir parduodamų fasuotų produktų kiekio kontrolę, užtikrinti, kad fasuotos prekės atitiktų keliamus reikalavimus. Įmonėms, prekiaujančioms gaminiais, neatitinkančiais kiekio reikalavimų, nurodyta sugriežtinti parduodamų fasuotų prekių kiekio kontrolę, kiekio reikalavimų neatitinkančias prekes grąžinti gamintojams. Nurodyta informuoti LMI apie nurodymų vykdymą ir taikytas priemones pažeidimams pašalinti. Produktus fasuojančių įmonių atsakingiems asmenims paskirtos administracinės baudos.

LMI atliko ir kitus planinius ir netikėtus fasuotų produktų patikrinimus pagal vartotojų skundus: konditerijos gaminių, pieno produktų, alkoholinių gėrimų, acto, buitinės chemijos, durpių briketų ir kt. Tikrinant minėtus produktus taip pat nustatyta kiekio pažeidimų.

Pas gamintojus fasuotų produktų kiekis buvo tikrinamas atliekant bandymus, kuriuos atliko pagal LST EN ISO/IEC 17025:2006 standarto reikalavimus LMI Matavimų ir tyrimų skyrius. Inspekcijos Matavimų ir tyrimų skyrius atliko 7 gamintojų ir importuotojų fasuotų prekių kiekio patikrinimus. Patikrinta 1061 vnt. 20 pavadinimų fasuotų prekių (alkoholiniai gėrimai, šaldyta žuvis, actas, buitinė chemija, autochemija ir kt.), iš kurių 138 vnt. (13 %) neatitiko Fasuočių produktų kiekio ir matavimo indų kontrolės techninio reglamento reikalavimų. Minėti patikrinimai buvo atlikti iš anksto pranešus apie planinius patikrinimus.

Siekiant sumažinti administracinę LMI vykdomos teisinės metrologinės priežiūros našą ūkio subjektams, didelis dėmesys buvo skiriamas ūkio subjektų konsultacinei veiklai, – buvo konsultuojami veiklą pradedantys verslininkai, diegiamos kitos priemonės, mažinančios priežiūros našą ūkio subjektams.

LMI, vykdydama verslo konsultavimo priemones ir dalyvaudama įgyvendinant XV Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programos (Žin., 2008, Nr. 146-5870) įgyvendinimo priemonę Nr. 216 „Bendradarbiaujant su valstybės, savivaldybių institucijomis, visuomene ir socialiniais partneriais, vykdyti vartotojų ir verslininkų švietimą ir teisės pažeidimų prevenciją“ (Žin., 2009, Nr. 33-1268), surengė 15 konsultavimo renginių (seminarus) su Lietuvos nacionalinės vartotojų federacijos energetikos ekspertu Vilniaus, Klaipėdos ir Šiaulių m. daugiabučių gyvenamųjų namų

atstovams bei bendrijų pirmininkams, šilumos ir karšto vandens tiekimo įmonėms, Kauno r. vartotojų kooperatyvo parduotuvių vadovams ir kooperatyvo administracijai, švietimo įstaigų vadovams ir įmonių, maitinančių mokinius ir darželinukus, atsakingiems darbuotojams, pieno gamintojams, sveikatos priežiūros įstaigų vadovams ir įstaigų administracijos atstovams, turgaviečių prekeiviams, Rietavo m. Žemaitijos kolegijos verslo vadybos studentams (su praktiniais mokymais) ir kt., kuriuose supažindino 276 ūkio subjektus (335 dalyviai) su teisinės metrologijos reikalavimais. Suteikė 138 konsultacijas viešojo maitinimo įmonių, parduotuvių, prekybos kioskų, mėsos, paukštienos ir žuvies produktų gamybos, kt. maisto produktų gamybos įmonių, veterinarijos vaistinės, šilumos gamybos įmonių, degalinių, autoservisų, techninių apžiūrų centro, skalbinių priėmimo punkto, gydymo įstaigos atstovams, pieno gamintojams (ūkininkams), turgaviečių administracijoms ir prekeiviams ir kt. konsultacijas.

16 atvejų suteikta metodinė pagalba veiklą pradedančių ūkio subjektų (viešasis maitinimas konditerijos gaminių gamyba, parduotuvė-kepykla, kulinarijos cechais, prekyba) darbuotojams ir vadovams. Patikrinus 7 veiklą pradedančius ūkio subjektus ir nustačius 4 (57,1 %) teisinės metrologijos reikalavimų pažeidimų administracinės sankcijos netaikytos nei vienam ūkio subjektui.

LMI, siekdama užtikrinti vienodą ir kokybišką teisės aktų nuostatų taikymo aiškinimą pagal teisės aktuose nustatytą LMI kompetenciją, suteikė ūkio subjektams 35 konsultacijas telefonu.

Naudojant LMI viršininko įsakymu patvirtintas atlikto ūkio subjekto konsultavimo, ūkio subjekto konsultavimo pirmaisiais jo veiklos metais ir kontrolinio klausimyno naudojimo vertinimo apklausos anketas, nustatyta, kad visos ūkio subjektams suteiktos 109 konsultacijos vietose įvertintos teigiamai. Pirmaisiais veiklos metais suteikta 19 konsultacijų, visos įvertintos teigiamai, t. y. ūkio subjektai gavo naudingą konsultaciją, kuri padėjo geriau suprasti teisės aktus. Kontrolinius klausimynus iš 191 apklaustų ūkio subjektų teigiamai įvertino 165 (86,4 %) ūkio subjektai.

LMI, dalyvaudama formuojant nacionalinę metrologijos politiką, pagal savo kompetenciją teikia informaciją apie teisinės metrologijos priežiūros rezultatus Valstybinei metrologijos tarnybai, supažindina atitinkamas ministerijas ir kitas valstybines institucijas su jų kuruojamose srityse veikiančių institucijų metrologinės priežiūros rezultatais ir problemomis, teikia pasiūlymus dėl jų veiklos gerinimo ir teisės aktų tolesnio tobulinimo.

Inspekcija pagal savo kompetenciją pastoviai teikia informaciją žiniasklaidos atstovams jiems rūpimais klausimais, supažindina skaitytojus ir klausytojus su teisinės metrologinės priežiūros aktualijomis. Duotas interviu savaitraščiui „Šiauliai plus“ apie pieno gamintojų (ūkininkų) naudojamus šaldytuvus-talpyklas ir jiems keliamus reikalavimus. Nepriklausomas Skuodo r. laikraštis „Mūsų žodis“ išspausdino straipsnį „Pieno ūkiuose rasta pažeidimų“ apie pieno gamintojų pieno šaldytuvus-talpyklas, Klaipėdos krašto laikraštis „Vakarų ekspresas“ išspausdino straipsnį „Klaipėdos taksistai žaidžia tarifų karą“ apie pažeidimus naudojant taksometrus.

2012 m. IV ketv. LMI išnagrinėjo 32 vartotojų skundų, 18 atvejų (56,25 %) šie skundai pasitvirtino. Vartotojai apginti nuo neteisingų matavimų padarinių. Skųstasi dėl butuose įrengtų karšto ir geriamojo vandens skaitiklių, įvadinių šilumos skaitiklių ir matavimo ir duomenų perdavimo sistemų, geriamojo vandens karštam vandeniui ruošti skaitiklio, elektros energijos, dujų skaitiklių, svarstyklių, stacionaraus greičio matuoklio, kolonėlėse dozuojamo benzino ir automobilinių dujų kiekio, šaldytos žuvies, mėsos gaminių, dujų balionuose kiekio, kiaušinių dydžio ir kt. Vartotojai informuoti apie atliktus patikrinimus ir jų rezultatus.